

Handläggare
Silvia Schroeder
Telefon: 08-50814034

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd
2024-10-24

Remiss av motion om skolfrid

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2024/543

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion om skolfrid till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Skolfrid innebär att skolelever ska känna sig trygga under skoldagens alla timmar samt till och från skolan.

Förvaltningen anser att det är viktigt att säkerställa en trygg och säker skolgång för barn och unga, då en god skolgång är en stark skyddsfaktor. Förvaltningen lämnar synpunkter på de punkter om skolfrid som rör förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion av Jan Jönsson (L) om skolfrid till bland annat Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd. Remissen ska besvaras senast den 26 november 2024. Remissen har även skickats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, fem stadsdelsnämnder, organisationerna BRIS, Unizon och MÄN, akademikerförbundet SSR, Sveriges lärare Stockholm och Sveriges skolledare Stockholm.

Ärendet

I sin motion föreslår Jan Jönsson (L) att frågan om trygghet och studiero i skolan utvidgas till skolfrid. Skolfrid innebär att skolelever ska känna sig trygga under skoldagens alla timmar samt till och från skolan. Bakgrunden till förslaget är att elever, framförallt flickor, i Stockholms stads skolor upplever att studieron är låg. Endast sex av tio elever upplever att vuxna i skolan reagerar på mobbning och kränkningar.

Förslaget om skolfrid kommer, enligt motionären, att förbättra arbetsmiljön för både elever och vuxna på skolorna samt bidra till en bättre studiero för eleverna och ett bättre lärande. För att kunna arbeta med skolfrid behöver skolorna även samverka med andra professioner som bland annat socialtjänst och polis.

I ärendet lämnar motionären 23 punkter som ingår i programmet för skolfrid. De flesta punkterna rör utbildningsnämnden och skolornas verksamhet. De punkter som rör stadsdelsnämnderna är:

- Att fritidsverksamheterna utvecklas till verksamheter som på ett bättre sätt kan arbeta med samspel och sammanhållning mellan barn.
- Att skolpersonal får kompetensutveckling i värdegrundsarbetet när det gäller framgångsrika program som ”Mentorer i våldsprevention” och ”Agera tillsammans”, samt att arbetet kompletteras med ”Fritid fri från våld” i stadens fritidsgårdar.
- Att fler skolsociala team ska bestå också av en föräldrarådgivare och en fältassistent för att täcka in hela barnets tid.
- Att socialtjänsten ges tydliga uppdrag att under utredning och insats stämna av om lärande och skolresultaten för eleven förbättras eller ej av vidtagna åtgärder.
- Att det för Stockholms stads skolor möjliggörs att med stöd av socialtjänsten tillhandahålla föräldrautbildningar.
- Att det undersöks om unga som har varit placerade på institution och ska fortsätta sin skolgång så att skolor får tillräcklig bakgrundsinformation, samt att det görs en bedömning om eleven som varit på SIS-institution kan klara av att vara i den ordinarie skolmiljön eller om det inte är lämpligt.
- Trygga och upplysta vägar till och från skolan, i skolans närområde.
- Att modellen Våga anmäla, våga vittna sprids för att inbegripa fler stadsdelar i Stockholms stad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg förebyggande och främjande i samråd med avdelning Social omsorg barn och unga samt Avdelning HR och utveckling.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar motionärens synpunkter om att skolan ska vara en trygg plats med hög studiero och utan risk för elever att utsättas för kränkningar och mobbning. En välfungerande skola med hög trivsel bland elever är en viktig skyddsfaktor för barn och unga.

I Stockholmsenkäten från 2022 visar resultatet att det finns en stark korrelation mellan elevernas trivsel i skolan och elevernas psykosomatiska hälsa. De elever som inte trivs i skolan tenderar att ha sämre psykosomatisk hälsa. Framförallt trivs flickor i mindre utsträckning än pojkar i skolan samtidigt som det är pojkar som utsätter andra elever för mobbning i större utsträckning än flickor.

I programmet om skolfrid anger motionären ett flertal punkter som behövs åtgärdas för att kunna säkra en trygg skolperiod för skolelever. Förvaltningen kommer enbart att lämna synpunkter på de delar som rör stadsdelsnämnden. Resterande delar rör utbildningsnämnden som förvaltningen inte har någon rådighet över. Nedan presenteras de delar av programmet om skolfrid som rör förvaltningen.

- Att fritidsverksamheterna utvecklas till verksamheter som på ett bättre sätt kan arbeta med samspel och sammanhållning mellan barn.

Utbildningsnämnden har ett särskilt uppdrag med att stärka tillgången till en meningsfull fritid för barn och unga i samverkan med stadsdelsnämnder, idrottsnämnden och kulturnämnden. Utgångspunkten är att en meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor som stärker barn och ungas psykiska och fysiska hälsa. Förvaltningen tycker att det är positivt att fritidsverksamheterna i samverkan med skolan utvecklas. Förvaltningen samarbetar med utbildningsförvaltningen för att erbjuda strukturerade fritidsaktiviteter för barn och unga efter skolan och under skollov. Ett särskilt samarbete mellan förvaltningen och utbildningsnämnden kring uppdraget om en meningsfull fritid i Vantör och Östberga kommer att dra igång under hösten. Förvaltningen erbjuder även mellanstadieverksamhet i Rågsved och Östberga för elever från Snösätraskolan, Rågsvedsskolan och Östbergaskolan.

- Att skolpersonal får kompetensutveckling i värdegrundsarbetet när det gäller framgångsrika program som ”Mentorer i våldsprevention” och ”Agera tillsammans”, samt att arbetet kompletteras med ”Fritid fri från våld” i stadens fritidsgårdar.

Förvaltningen ställer sig positiv till att fler anställda inom skolan får utbildning i programmen ”Mentorer i våldsprevention” (MVP) och ”Agera tillsammans”. I samverkan med några skolor inom stadsdelsområdet erbjuder fältassistenter MVP till elever inom årskurs 7 och 8. Förvaltningens fritidsledare har utbildning i materialet ”Fritid fri från våld” som används kontinuerligt i fritidsgårdsverksamheterna tillsammans med fritidsgårdarnas besökare.

- Att fler skolsociala team ska bestå också av en föräldrarådgivare och en fältassistent för att täcka in hela barnets tid.

Skolsociala teamet är en förebyggande insats som erbjuds till familjer när ett barn börjar få en hög skolfrånvaro. Skolsociala teamet erbjuder stöd till både barnet och vårdnadshavare, samt samverkar med andra verksamheter inom socialtjänsten och hälso- och sjukvård. Förvaltningen ställer sig tveksam till förslaget om att skolsociala teamet ska bestå av en föräldrarådgivare och fältassistent. Skolsociala teamet erbjuder råd- och stödsamtal samt föräldrastödsgrupper till vårdnadshavare, liksom en föräldrarådgivare. Vid andra behov länkar skolsociala teamet vårdnadshavare till relevant stöd. Fältassistenter arbetar framförallt uppsökande på arenor där ungdomar är. Eftersom skolsociala teamet ofta arbetar med ungdomar som har problematisk skolfrånvaro är det svårt för fältassistenter att nå ungdomen om den inte är i skolan eller i annan offentlig miljö. Förvaltningen är positiv till ett nära samarbete mellan skolsociala teamet och fältassistenter i de fall det är relevant för ungdomen. Förvaltningen vill även poängtera värdet för en familj att inte ha för många olika kontakter under en pågående insats.

- Att socialtjänsten ges tydliga uppdrag att under utredning och insats stämna av om lärande och skolresultaten för eleven förbättras eller ej av vidtagna åtgärder.

Socialtjänsten utreder alltid barnets skolgång under en pågående utredning, då en välfungerande skolgång är en viktig skyddsfaktor för barnet. Socialtjänsten har inte alltid möjlighet att följa upp särskilda åtgärder kopplat till skolangången och vad det ger för effekt. Det beror bland annat på den begränsade utredningstiden, men även att förvaltningen litar på att skolan följer upp sina egna insatser och ser till att skolangen fungerar för barnet tillsammans med vårdnadshavare.

- Att det för Stockholms stads skolor möjliggörs att med stöd av socialtjänsten tillhandahålla föräldrautbildningar.

Förvaltningen ställer sig positiv till att föräldraskapsstödsgrupper hålls i arenor som är kända för vårdnadshavare och familjer. Det är även fördelaktigt att skolpersonal som har en god relation till vårdnadshavare håller i föräldraskapsstödsprogram. Förvaltningen har möjlighet till att utbilda skolpersonal till gruppleddare för att kunna hålla i föräldraskapsstödsgrupper i skolans miljö. Förvaltningen håller även i föräldraskapsstödsgrupper i skolan tillsammans med skolpersonal. Förvaltningen har god samverkan med skolorna och informerar om de olika

föräldraskapsstödsgrupper som finns, som skolpersonal kan informera om till vårdnadshavare.

- Att det undersöks om unga som har varit placerade på institution och ska fortsätta sin skolgång så att skolor får tillräcklig bakgrundsinformation, samt att det görs en bedömning om eleven som varit på SIS-institution kan klara av att vara i den ordinarie skolmiljön eller om det inte är lämpligt.

Täta skolbyten och omfattande skolfrånvaro är relativt vanligt hos placerade barn och unga. I många fall medför en ny placering ett skolbyte för det placerade barnet. Förvaltningens socialtjänst använder sig av SAMS-modellen för att säkerställa en obruten skolgång för det placerade barnet. SAMS-modellen är ett stöd för socialtjänst och skola att i samverkan säkerställa en kontinuerlig skolgång för det placerade barnet.

- Trygga och upplysta vägar till och från skolan, i skolans närområde.

Trafiknämnden ansvarar för större delen av stadens infrastruktur för cyklister, fotgängare och motordriven fordonstrafik. Förvaltningen samarbetar därför med dem för att utveckla möjligheterna för stadsdelsområdets barn och unga att kunna röra sig mellan skola, hem och andra målpunkter på ett tryggt sätt. *Stockholms stads plan för säkra och trygga skolvägar* är ett av de styrdokument som genomsyrar detta arbete.

Utöver belysning är det många olika faktorer som påverkar hur trygg en plats eller sträcka upplevs, och förvaltningen arbetar därför med flera typer av åtgärder för att förbättra gång- och cykelvägar till och från stadsdelsområdets skolor. Ett verktyg för att samla in kunskap från invånare är trygghetsvandringar, som genomförs på olika platser i stadsdelsområdet varje år. Förvaltningen får även in mycket trygghetsrelaterad information via stadens synpunktsportal, samt i direkt kommunikation med invånare.

- Att modellen Våga anmäla, våga vittna sprids för att inbegripa fler stadsdelar i Stockholms stad.

Modellen ”Våga anmäla, våga vittna” har använts av Farsta stadsdelsförvaltning. Modellen syftar till att få fler barn och unga att våga berätta för en vuxen om de blivit brottsutsatta och eventuellt delta i en rättsprocess ifall brottet polisanmäls. Modellen har inte varit okomplicerad och Farsta stadsdelsförvaltning har upplevt ett lågt inflöde av ärenden. En teori är att många ungdomar inte vill göra polisanmälningar på grund av rådande ungdomsgrupperingar och tystnadskultur. En annan utmaning har varit långdragna

rättsprocesser där den brottsmisstänkte oftast varit minderårig, vilket i många fall inte leder till en fällande dom.

Modellen har döpts om till ”En hjälpande hand” då fokus ska ligga på att ge den brottsutsatta ungdomen stöd utan att det ska vara krav på att ungdomen ska polisanmäla för att ta del av stödet. Förvaltningen är öppen för att undersöka om arbetssättet bör implementeras i flera stadsdelsnämnder.

Jämställdhetsanalys

Stockholmsenkäten från 2022 visar att pojkar har en högre trivsel i skolan än flickor. Samtidigt synliggör Stockholmsenkäten att flickor har en högre psykisk ohälsa i jämförelse med pojkar, både i grundskolan och gymnasiet. Samma resultat finns i alla Stockholms stadsdelsområden, vilket visar på att flickors psykiska ohälsa och låga trivsel i skolan inte handlar om boendekontext utan om könsskillnader. En slutsats i Stockholmsenkäten är att det finns en korrelation mellan ungdomars upplevelse av skolan och det psykiska måendet. En trygg skolgång är en viktig skyddsfaktor för barn och unga. Förvaltningen anser att det är särskilt viktigt att skolan arbetar med frågor rörande trygghet för att kunna öka trivseln i skolan, särskilt gentemot flickor.

Barnrättsperspektiv

Alla barn har enligt barnkonventionens artikel 28 rätt till utbildning. Barnkonventionen lyfter även att alla barn ska skyddas mot alla former av fysiskt och psykisk våld. Förvaltningen tycker det är av vikt att skolan agerar på mobbning och kränkningar för att säkerställa en trygg miljö för barn och unga att vistas i.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Jenny Johansson
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Motion om skolfrid

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2024-10-07
Jenny Johansson, Avdelningschef	2024-10-04